

Архивски број: 08-426/4
година
20-09-2023

Постапувајќи по претставка бр. 08-426/1 од 6.7.2023 година поднесена од [REDACTED] против Министерство за труд и социјална политика на РСМ, за извршена дискриминација врз основа на раса и етничка припадност во областа на домување, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација врз основа на член 21, став 1, точка 14 од Законот за спречување и заштита од дискриминација (Службен Весник на Република Северна Македонија бр. 258/2020 од 30.10.2020), на 18.9.2023 година го донесе следното

МИСЛЕЊЕ

НЕ СЕ УТВРДУВА ДИСКРИМИНАЦИЈА врз основа на раса и етничка припадност во областа на домување сторена од страна на Министерството за труд и социјална политика на РСМ врз семејствата населени во ЈУ за згрижување на деца и младенци со воспитно социјални проблеми и нарушено поведение- Скопје.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ

До Комисијата за спречување и заштита од дискриминација поднесена е претставка бр. 08-426/1 од 6.7.2023 година, од страна на [REDACTED] против Министерство за труд и социјална политика на РСМ, за извршена дискриминација врз основа на раса и етничка припадност во областа на домување.

Подносителите на претставката најпрво наведуваат дека поранешниот дом „Ранка Милановиќ“ е сегашен дом на 40 ромски семејства, односно околу 130 лица, меѓу кои има и 25 деца на училишна возраст, 3 бремени жени, 4 бебиња и неколку постари лица. Од децата, 6 посетуваат дневен центар, но ниту едно од нив не е запишано во формално основно училиште, што значи не го добиваат задолжителното образование. Лицата за кои станува збор се бездомници, а на тоа место живеат неколку години од причина што немаат друг дом.

Во врска со условите на домот, се наведува дека истиот е руниран, со искршени врати и прозорци, рунирани и неупотребливи чворови, но и дека самата градба е опасна за живеење поради својата рунираност. Како дополнителен проблем подносителите го истакнуваат огромното количество на ѓубре кое се собира поради непостоење на контејнери во кои можат да го фрлаат ѓубретото. Поради ова, велат дека жителите се изложени на заразни болести и нехумани услови за живот. Дополнително на ова, семејствата немаат струја, што со себе повлекува неможност за користење електрични апарати, греење и ладење, комуникација преку електронски уреди итн.

Во поглед на вклученоста на лицата на пазарот на труд, во претставката се наведува дека повеќето од нив работат како собирачи на суровини и не се корисници на социјална помош. Оттука, подносителите истакнуваат дека немањето на електрична енергија, соодветен образовен процес на децата, како ниту социјална помош од државата доведува до немање услови за задоволување на елементарни човекови потреби. Се наведува и дека лицата имаат изразено интерес за решавање на нивната станбена состојба, но пречка во остварување на ова социјално право им се самите институции.

Комисијата за спречување и заштита од дискриминација согласно член 24 став 7 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, на ден 7.7.2023 година испрати Известување бр. 08-

426/2 за произнесување по наводите од претставката до Министерството за труд и социјална политика.

На ден 28.7.2023 година во Комисијата за спречување и заштита од дискриминација пристигна произнесување од страна на Министерството за труд и социјална политика како одговор на претставката.

Во одговорот првенствено се наведува дека Министерството во континуитет презема активности за социјална заштита и згрижување на бездомните лица согласно Законот за социјална заштита, а една од формите за нивна помош и заштита е и можноста за привремено сместување во Центар за лица бездомници- Скопје.

Следејќи ги активностите на Град Скопје од пред неколку години за расчистување на локацијата под Кале каде во импровизирана населба биле бесправно населени голем број семејства, од кои поголем број биле со малолетни деца, Министерството се соочило со предизвик за социјалната заштита на овие лица во социјален ризик. Во таа насока, во 2017 година била преземена заедничка акција за мапирање на семејствата и нивните потреби, а со оглед на тоа што од спроведените мапирања било констатирано дека најголем проблем на овие семејства е домувањето, Министерството отпочнало активности за нивна заштита и згрижување. Имајќи го предвид ограничениот капацитет на Центарот за бездомници „Чичино село“ - Скопје, како и условите за сместување таму, со заклучок на Владата на Република Северна Македонија било одобрено алтернативно сместување, особено во зимскиот период, во расположливите капацитети на постоечките установи за социјална заштита. Притоа, во произнесувањето се напоменува дека овие установи првенствено не се наменети за оваа категорија, но дека нивните објекти биле искористени за згрижување на наведените семејства поради процесот на деинституционализација и слободните капацитети во истите. Сместувањето на семејствата било продолжувано на неколку наврати заклучно со мај 2021 година, и тоа со Нацрт-записник од: Дваесет и шестата седница на Владата на Република Македонија, одржана на 5.9.2017 година; Осумдесет и првата седница на Владата на Република Македонија, одржана на 24.7.2018 година; Сто и седумдесет и втората седница на Владата на Република Македонија, одржана на 24.12.2019 година и Осумнаесеттата седница на Владата на Република Северна Македонија, одржана на 9.11.2020 година.

Понатаму во претставката е наведено дека во изминатиот период, Министерството за труд и социјална политика во соработка со ЈУ Меѓуопштински центар за социјална работа, како и две невладини организации, обезбедило времено сместување на вкупно 22 семејства, односно околу 120 лица, во објект што го користи ЈУ за згрижување на деца со воспитно социјални проблеми и нарушено поведение во Скопје, со дневно еден топол оброк, но и донации во облека, прибор и други потребни средства. Згрижувањето на конкретните лица било согласно претходно поставените приоритетни целни групи:

1. Семејства со бремени жени/новороденчиња (од 0-3 години) со приоритет на многудетни семејства;
2. Семејства со деца на возраст од 4-7 години и деца со попреченост во развој; и
3. Стари лица над 65 годишна возраст, болни и изнемоштени.

Првично, околу 120 лица од локацијата под Кале биле сместени во објекти на установи за социјална заштита ЈУ за згрижување на деца со воспитно социјални проблеми и нарушено поведение во Скопје, со тоа што истите биле вклучени и во пилот Програма за поддржано живеење. Потоа, од нив, 15 семејства биле преселени во контејнерската населба за привремен престој во рамки на ЈУ прифатен центар за баратели на азил. За реализација на програмата, покрај стручни лица од ЈУ МЦСР Скопје, биле ангажирани и 4 лица од граѓанските организации „[REDACTED]“. Тие ги

продолжиле своите активности со семејствата кои биле преселени во привремени живеалишта во Визбегово.

Воедно, секој од сместените корисници имал должност домаќински да го користи и одржува привременото живеалиште, а исто така, обврска на корисниците било и вклучување на децата во образовен процес и обезбедување на редовно следење на истиот, додека пак возрасните членови морале редовно да се пријавуваат во Агенција за вработување на РСМ како активни баратели на работа. Крајната цел била активација и вклучување на пазарот на труд заради понатамошно самостојно функционирање. Сепак, од Министерството наведуваат дека во најголем број на случаи, лицата остварувале приходи од нерегистрирана дејност (собирање на секундарен отпад) и од различни причини не биле мотивирани за соработка. Исто така напоменуваат дека дел од корисниците покажувале голема недисциплина, не учествувале во одржување на хигиената, но и често ги оштетувале инвентарот и опремата во објектите и надвор од нив.

Следствено, со последниот заклучок од нацрт-записникот од Осумнаесеттата седница на Влада на Република Северна Македонија, одржана на 9.11.2020 година, од страна на стручните лица за социјална работа на ЈУ МЦСР Скопје продолжило да им се обезбедува поддршка на сместените лица во насока на остварување на права од социјална заштита и детска заштита, но истите биле известени дека привременото сместување е до крајот на мај 2021 година. Истовремено, со заклучокот се препорачало на Град Скопје и локалните самоуправи согласно своите надлежности да преземат активности за обезбедување на услови за домување на лицата во социјален ризик кои се сместени до мај 2021 година. Притоа било укажано и на потребата од поддршка од страна на едниците на локалната самоуправа, особено на територијата на Град Скопје, во однос на трајно решавање на проблемот со домување на овие семејства, како и преземање мерки во однос на проблемот со дивите населби кои поради ненавремена контрола достигнуваат поголеми размери, а со тоа претставуваат и поголем проблем за решавање.

Понатаму, од Министерството нагласуваат дека согласно националната легислатива, секој е должен да се грижи за задоволување на своите животни потреби и потребите на лицата кои според закон е должен да ги издржува, со своите приходи да придонесува за спречување, ублажување или отстранување на социјалните ризици на кои е изложен тој и членовите на неговото семејство кои е должен да ги издржува, како и активно да дејствува во спречувањето и надминувањето на состојбата на изложеност на социјален ризик. Следствено на ова, од Министерството велат дека согласно досега преземените активности за поддршка и заштита на семејствата, не би требало да биде изземена и личната одговорност на секој корисник за излегување од состојба на ризик, особено имајќи предвид дека се работи за возрасни лица кои остваруваат приходи.

Последно, согледувајќи ја состојбата во објектите на ЈУ за згрижување на деца и младенци со воспитно социјални проблеми и нарушено поведење- Скопје, односно фактот што во текот на сместувањето корисниците ги имаат целосно руинирано објектите при што истите не се безбедни по живот и нема основни и безбедни услови за живеење, од страна на Министерството и ЈУ МЦСР-Скопје биле направени обиди за дислокација на семејствата, со изнаоѓање на индивидуални решенија за секое семејство. Сепак, како што наведуваат, истото не било прифатено од страна на корисниците, а воедно нагласуваат дека сместувањето на бездомни лица се реализира со согласност од страна на самите лица. Имајќи го сето ова предвид, информираат дека во моментот во објектот престојуваат семејства кои се диво населени.

Согласно член 6 од Законот за спречување и заштита од дискриминација:

„Дискриминација е секое разликување, исклучување, ограничување или давање првенство што се заснова на дискриминаторска основа, со сторување или несторување, што имаат за цел или резултат спречување, ограничување, признавање, уживање или остварување на правата и слободите на одредено лице или група на еднаква основа со други. Ова ги опфаќа сите форми на дискриминација вклучително и оневозможување на соодветно приспособување и оневозможување на пристапност и достапност на инфраструктурата, добрата и услугите.“

Земајќи ги предвид наводите од претставката и произнесувањето по истата, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација утврди дека станува збор за семејства кои во 2017 година биле дислоцирани од локација под Скопското Кале и сместени во ЈУ за згрижување на деца и младенци со воспитно социјални проблеми и нарушено поведение- Скопје, односно како што подносителите го нарекуваат- поранешниот дом „Ранка Милановиќ“. Со неколку заклучоци на Владата, од кои последен е Заклучокот од нацрт-записникот од Осумнаесеттата седница на Влада на Република Северна Македонија, одржана на 9.11.2020 година, сместувањето на овие семејства во објектот било продолжувано сè до мај 2021 година. Оттогаш па до денес, нивниот престој во објектот не е регулиран, односно станува збор за диво населени семејства. Оттука, не може да стане збор за одговорност, односно обврска на Министерството за труд и социјална политика да обезбеди услови за домување во самиот објект. Дополнително на ова, за времетраење на формалниот престој, Министерството вложило напори за решавање на некои од клучните проблеми на семејствата и нивна реинтеграција, како што е вклучување на децата од тие семејства во процесот на формално образование и вклучување на возрасните членови на пазарот на труд.

Оттука, Министерството за труд и социјална политика не го повредило правото на еднаков пристап до домување и пристапот до добра и услуги на лицата кои претходно биле формално сместени во домот. Дотолку повеќе, Министерството работело кон овозможување подобри услови за пристап до овие права, а воедно и имало обиди за дислокација на семејствата и изнаоѓање индивидуални решенија за секое од нив. Во овој контекст, клучен е и недостатокот на согласност од страна на семејствата за нивно дислоцирање.

Врз основа на погоре изнесеното, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација одлучи како во диспозитивот на мислењето и утврди дека во конкретниот случај не е сторена дискриминација врз основа на раса и етничка припадност во областа на домување од страна на Министерството за труд и социјална политика врз семејствата населени во ЈУ за згрижување на деца и младенци со воспитно социјални проблеми и нарушено поведение- Скопје.

Скопје
20.9.2023 година

Комисија за спречување и заштита од
Дискриминација

Претседател
Исмаил Камбери

Доставено до:

- [REDACTED]
- Министерство за труд и социјална политика, ул. Даме Груев бр. 14, 1000 Скопје